

Jonna Kumpulainen
ELL
Eläinlääkäri, Fimea

Martti Nevalainen
ELL
Eläinlääkäri, Fimea

Jenni Westerback
ELL
Eläinlääkäri, Fimea

Eläinlääkkeiden haittavaikutukset 2017

Vuoden 2017 haittavaikutusilmoituksista yli puolet liittyi rokotteisiin. Toiseksi eniten ilmoituksia saatiin loislääkkeistä. Kuten aiempinakin vuosina, suurin osa ilmoituksista liittyi pieneläinten lääkintään.

Fimea vastaanotti 490 eläinten lääkitsemistä koskevaa haittavaikutusilmoitusta vuonna 2017. Määrä on noin 30 % suurempi edellisvuoteen verrattuna (**kuvio 1**). Ilmoitust määrän kasvuun ei todettu selkeää yksittäistä syytä.

Vuoden 2017 haittavaikutusilmoituksista yli puolet (60 %) liittyi rokotteisiin. Toiseksi eniten ilmoituksia saatiin loislääkkeistä ja kolmanneksi eniten niitä tehtiin hermostoon vaikuttavista lääkkeitä (**kuvio 2**). Ilmoituksista 471 koski haittavaikutusta eläimessä ja kuusi eläinlääkkeen ihmiselle aiheuttamaa haittaa.

Lisäksi ilmoitettiin 13 epäilyä tehon puutteesta. Kuten aiempinakin vuosina, suurin osa ilmoituksista liittyi pieneläinten lääkintään: 407 ilmoitusta koski koiria ja 36 kissoja. Hevoseläimiä koskevia ilmoituksia oli 21, minkkejä yhdeksän, nautoja viisi, sikoja viisi ja kania yksi. Ilmoituksista noin puolet luokiteltiin vakaviksi (**kuvio 3**).

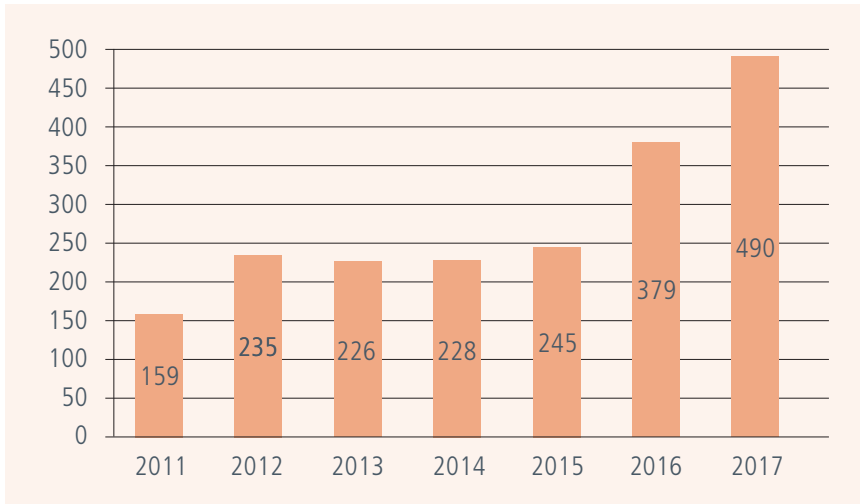
Suurin osa ilmoituksista (75 %) saatiin suoraan eläinlääkäreiltä ja loput myyntiluvan haltijoilta, eläinten omistajilta, apteekista tai muulta taholta.

Koirien rokotehaittojen lukumäärä kasvoi edellisestä vuodesta

Rokotteiden antamisen jälkeisiä haittoja raportoitiin koirilla 264. Näistä 46 % luokiteltiin vakaviksi. Vuonna 2016 niitä ilmoitettiin 186, joista vakavia oli 32 %. Vuonna 2017 tapauksista kahdeksan johti kuolemaan tai eutanasiaan. Kaikissa näissä tapauksissa rokotuksen ja oireiden välinen syy-yhteys jäi kuitenkin epäselväksi.

Yleisin haittavaikutus rokottamisen jälkeen oli äkillinen yliherkkyysoireaktio. Tyypillisessä reaktiossa koira

Kuvio 1. Haittavaikutusilmoitusten lukumäärät vuosina 2011–2017.

Todettujen haittavaikutusten vuoksi fenbendatsolijauhetta sisältävän valmisteiden myyntiluvan haltija poisti koiran valmisteiden kohde-eläinlajeista elokuussa 2017.

meni 5–15 minuutin kuluttua rokotamisesta veltoksi, ja limakalvot olivat vaaleat. Oireiden vakavuus vaihteli lievästä yliherkkyysoireista anafylaktiseen sokkiin. Osa reaktion saaneista eläimistä parani itseksen ilman eläinlääkärin hoitoa. Viivästyneissä yliherkkyysoireissa tyypilliset oireet olivat naaman, kuonon ja silmien ympärysten turpoaminen sekä kutina.

Neljä ilmoitusta tehtiin rokotamisen jälkeen todetusta vaskuliitista. Koirat olivat saaneet nelosrokotteen ja raivotautirokotteen. Vaskuliitti on tunnettu mahdollinen rokotamisen aiheuttama haittavaikutus, joka on kirjallisuudessa liitetty raivotautirokotteisiin.

Kissojen rokotehaitat

Rokotamisen jälkeisistä haitoista kissoilla ilmoitettiin 14 kertaa. Vakavaksi luokiteltiin kaksi ilmoitusta, joista toinen koski nuorta aikuista kissaa ja toinen kolmea pentua. Aikuisen kissan oirekuvaan kuului muun muassa sydämen nopealyöntisyys, voimattomuus, vatsaontelon kipu, kuume ja anemia. Pennuilla ilmeni usean vuorokauden jatkunutta ripulia ja nuhaa. Kummassakin tapauksessa syy-yhteys jäi epäselväksi. Muut haitat olivat pääosin eriasteisia yliherkkyysoireita: oireina kutina, oksentelu, väsy-

neisyys sekä muutokset injektiokohdan ihossa ja karvapeitteessä.

Rokotehaitat hevosilla ja sioilla

Rokotamisen jälkeisistä haitoista raportoitiin hevosilla 13 kertaa. Kahdeksan tapausta luokiteltiin vakaviksi. Näistä kolmessa tapauksessa rokotuskohtaan muodostui paise, josta seurasi toimintakyvyn alenema. Kahdessa tapauksessa todettiin neurologisia oireita kuten hoipertelua ja voimattomuutta. Yhdessä tapauksessa hevonen rokotettiin rauhoituksen yhteydessä. Lääkityksen jälkeen sillä todettiin ähkyoireita, joiden vuoksi se lopetettiin. Tässä tapauksessa rokotuksen ja oireiden välinen syy-yhteys jäi epäselväksi.

Rokotamisen jälkeisistä haitoista ilmoitettiin sioilla kolme kertaa. Kaksi tapausta liittyi sikaruusu-parvovyhdistelmärokotteeseen ja yksi E.coli-rokotteen. Kaikki tapaukset luokiteltiin vakaviksi. Sikaruusu-parvovyhdistelmärokotteen sai yksi emakko ja karju eri tiloilla. Pian rokotuksen jälkeen emakko läähätteli, ja sen iho muuttui punertavaksi. Myöhemmin rokotuskohtaan muodostui paise. Karju sai äkillisen anafylaktisen reaktion, johon liittyi lyhytkestoinen tajuttomuus ja kouristelu. Molemmat siat toipuivat ilman hoitoa, ja molemmis-

sa tapauksissa syy-yhteys arvioitiin todennäköiseksi.

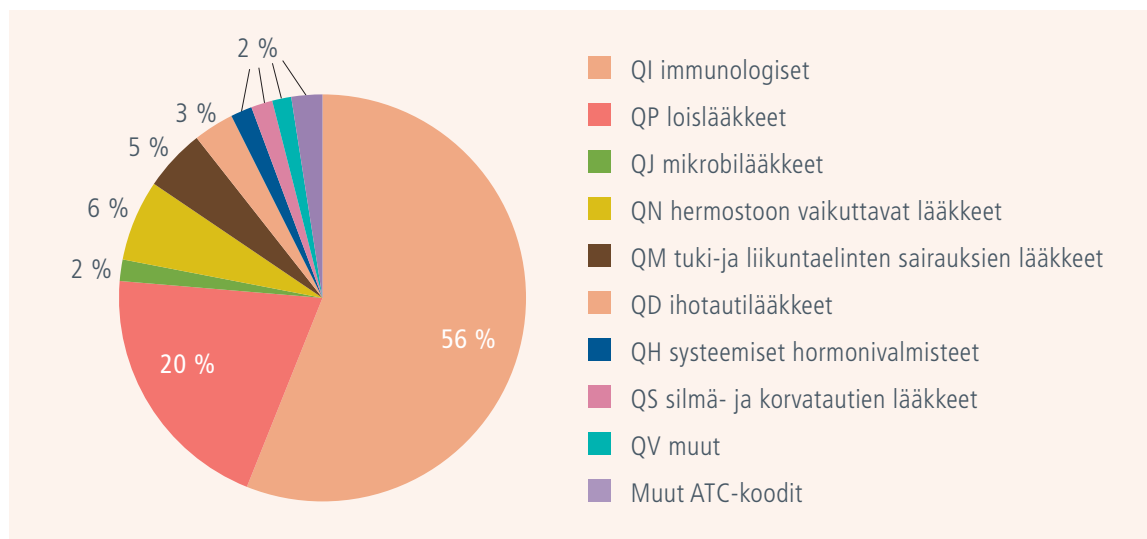
E.coli-rokote aiheutti 75 sialla tajunnan laskua, tiineyden keskeytymisiä ja injektiokohdan ihomuutoksia. Tapauksen syy-yhteys arvioitiin mahdolliseksi.

Loislääkkeet

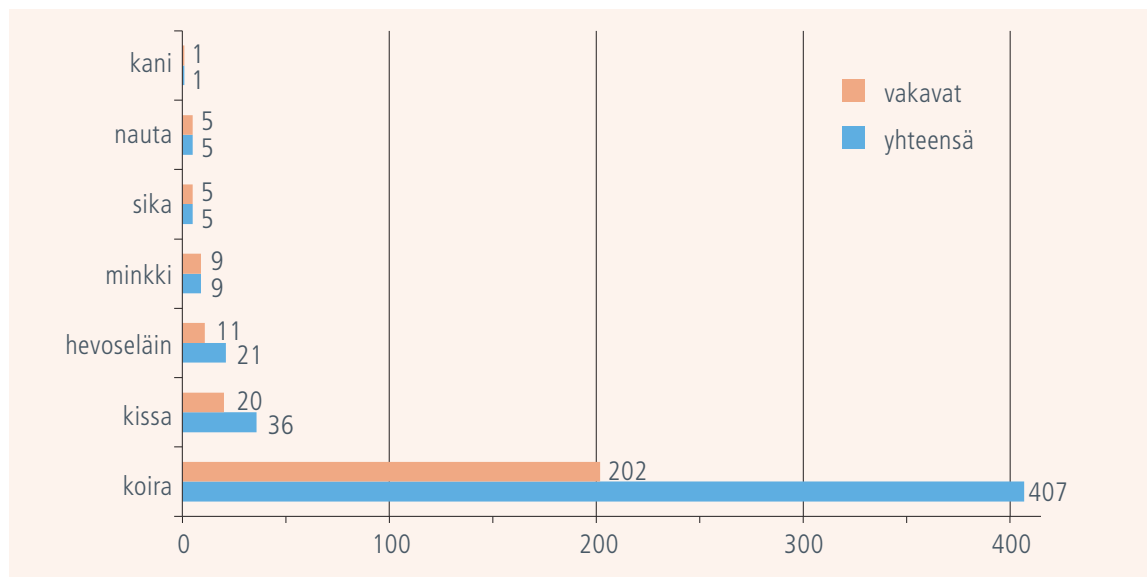
Loislääkkeitä koskevia ilmoituksia vastaanotettiin 109. Näistä vakaviksi luokiteltiin 71. Ilmoituksista 80 % koski koiria ja loput minkkejä, kissoja, sikoja ja hevosia. Suurimmas- sa osassa ilmoituksista epäilty lääke oli ulkoloisten häätöön tai tartunnan ennaltaehkäisyyn tarkoitettu valmiste. Näitä valmisteita käytetään hyvin yleisesti, mikä selittää niitä koskevien haittavaikutusilmoitusten suuren määrän.

Muutaman viime vuoden aikana markkinoille on tullut koirille ja kissoille uusia, isoksatsoliiniryhmään kuuluvia ulkoloislääkkeitä. Niistä saatiin 33 ilmoitusta, joista vakaviksi luokiteltiin 24. Ilmoituksista 27 koski fluralaneeria, 4 afosolaneeria ja 2 sarolaneeria. Oireina raportoitiin muun muassa kouristelua, hoipertelua, pään kallistumaa, halvausoireita, vetämättömyyttä, painon laskua, oksentelua ja ripulia. Annetun lääkkeen ja oirei-

Kuvio 2. Ilmoitettujen valmisteiden määrä ATC-alueittain vuonna 2017.

Kuvio 3. Eläinlajikohtaisten hättävaikeusilmoitusten määrä vuonna 2017.

den välinen syy-yhteys jäi useimmiten epäselväksi. Tapauksista kuusi johti kuolemaan tai eutanasiaan.

Muita koirien ulkoloislääkkeitä koskevia ilmoituksia vastaanotettiin 37. Vakaviksi luokiteltiin 13 ilmoitusta. Raportoituja oireita olivat muun muassa kouristelu, halvausoireet, hoipertelu, voimattomuus, hengitysvaikeus ja paikallisreaktiot iholla. Yhtään kuolemantapausta ei raportoitu.

Fenbendatsolijauhetta sisältävästä valmisteesta vastaanotettiin seitsemän ilmoitusta, joissa kaikki lääkityt 96 eläintä olivat koiria. Niistä 33 sai hättävaikeusoireita, joita olivat muun muassa kuume, anemia, hoipertelu, voimattomuus sekä valkosolujen ja verihiutaleiden vähyys. Yhdeksän koiran oireilu johti kuolemaan tai eutanasiaan. Lääkityksen syy-yhteys kuolemiin jäi epäselväksi. Todettujen hättävaikeustusten vuoksi valmisteiden

myyntiluvan haltija poisti koiran valmisteiden kohde-eläinlajeista elokuussa 2017.

Hermostoon sekä tuki- ja liikuntaelimestöön vaikuttavat lääkkeet

Hermostoon vaikuttavista lääkkeitä vastaanotettiin 34 ilmoitusta, joista 24 luokiteltiin vakaviksi. Ilmoituksista 13 koski kissoja, 11 koiria, kahdeksan hevosia ja kaksi nautoja.

©iStock/martin-dm

Sekä hermostoon että tuki- ja liikuntaelimestöön vaikuttavia lääkkeitä koskevissa ilmoituksissa eläimelle on monesti annettu useita eri valmisteita. Tällöin yksittäisen lääkkeen syysuhdetta oireisiin on vaikea arvioida.

Kaikki kissoja koskeneet ilmoitukset liittyivät yleisesti rauhoittamiseen käytettyihin lääkeaineyhdistelmiin kuten alfa-2-agonisteihin ja opioideihin. Osassa tapauksista annettiin samanaikaisesti myös muita keskushermostoon vaikuttavia lääkeaineita ja joskus rokotteita. Tapauksista 11 luokiteltiin vakaviksi, joista kolme johti kissan kuolemaan tai eutanasiaan. Pääasialliset oireet olivat kouristelu, voimistuneet hengitysäänet ja hengenahdistus. Keuhkopöhö on alfa-2-agonistien tunnettu haittavaikutus.

Tuki- ja liikuntaelimestön lääkkeiden haitoista raportoitiin 26 kertaa. Ilmoituksista 15 koski koiria, viisi kissoja, kolme hevosia, yksi nautaa ja yksi sikaa. Näistä ilmoituksista 16 luokiteltiin vakaviksi. Tyypillisimmät oireet vakavissa haittavaikutuksissa olivat väsymys, voimattomuus, ruokahaluttomuus, lisääntynyt juominen, oksentelu, ripuli ja kohonnut munuaisarvot.

Sekä hermostoon että tuki- ja liikuntaelimestöön vaikuttavia lääkkeitä

koskevissa ilmoituksissa eläimelle on monesti annettu useita eri valmisteita (esim. yhdistelmäanestesia, joihin liittyy kipulääkitys). Tällöin yksittäisen lääkkeen syysuhdetta oireisiin on vaikea arvioida.

Epäilyt tehon puutteesta

Annetun lääkevalmisteen tehon puutetta epäiltiin 13 ilmoituksessa. Määrä oli sama kuin edellisenä vuonna. Ilmoitukset koskivat rokotteita, loislääkkeitä, mikrobilääkkeitä, ihotautilääkkeitä, hormonaalisia valmisteita ja keskushermostoon vaikuttavia valmisteita. Vain yhdessä tapauksessa tehon puute arvioitiin todennäköiseksi. Siinä koiralla ilmennyt korvan hiivatulehdusta hoidettiin triamsinoloniasetonidilla ja salisyylihappoa sisältävällä korvatiipaliuksella.

Ihmiselle aiheutuneet haitat

Eläinlääkevalmisteen ihmiselle aiheuttamasta haitasta raportoitiin kuusi kertaa. Yhdessä tapauksessa omistajan iholle roiskui kissalle suun kautta

annettavaa meloksikaamia. Altistuksen tapahduttua omistaja sai hengenahdistusta. Toisessa tapauksessa omistaja sai kissoille tarkoitettua pratsikvanteeli-emodepsidipaikallisleluliosta suuhunsa, minkä jälkeen hän valitti huimausta. Kolmannessa ja neljännessä tapauksessa koiran omistajalle ja tämän tyttarelle tuli paikallisia iho-oireita (rakkuloita, ihottumaa ja kutinaa), joiden syynä epäiltiin olevan perheen koiralla käytetty imidaklopridi-flumetriini-panta.

Lisäksi raportoitiin kaksi vahinkoinjektiota. Ensimmäisessä tapauksessa eläinlääkäri oli koiraa lääkitessään raapaissut omaa kättänsä neulalla, joka sisälsi lokivetmabia. Raapaisu-kohta ärtyi ja oli kipeä. Toisessa tapauksessa eläinlääkäri kosketti hevosen rokotuksen yhteydessä sormenpäättään injektioneulalla, jossa oli hevosen influenssa-tetanusrokitetta. Kosketuskohta turposi ja oli lämmin. ●